

והשבח של יום רביעי אל נקמות ה' אל נקמות הופיע (תהלים צד א) דומה לעבודת הכופרים לשמש ולירח ולכוכבים שנבראו בו; ושהבורא יינקם מהם כאמרו אשיב נקם לצרי (דברים לב מא)²⁴. ואמר גם כן אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו (תהלים צד יב) דומה להמשלת התורה לאור המאיר, כפי שפירשנו בפרשת המנורה²⁵. השבח של יום חמישי למנצח על הגתית לאסף הרנינו לאלהים עוזינו הריעו לאלהי יעקב (שם, פא ב). וזה משום שיש במזמור המעלך מארץ מצרים (שם, פא יב). ופרעה דומה לתנין, כמאמר יחזקאל אל התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו (יחזקאל כט ג). ובמעשה יום חמישי ויברא אלהים את התנינים הגדולים (בראשית א כא). וגם כן ואשא אתכם על כנפי נשרים (יט ד)²⁶.

והשבח של יום ששי ה' מלך גאות לבש (תהלים צג א) דומה לבריאתו לאדם. ואמר בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים (בראשית א כו). והוא יתברך ויתעלה, גאה על כל גאים ורודה בכל הרודים. ומה שאמר אף תכון תבל כל תמוט (תהלים צג א) ויישובו לעולם בעולם²⁷, כאמרו יוצר הארץ ועושה הוא כוננה לא תהו בראה לשבת יצרה (ישעיה מה יח). והשבח ליום השבת מזמור שיר ליום השבת (תהלים צב א). וזה [48]... עם חרפה²⁸. כי בו [תיאור] מצב הדרים בירושלים באי השבת עם יוצאי השבת²⁹. עליהם אמר שתולים בבית ה' בחצרות אלהינו יפריחו (שם, צב יד) וכיוצא בזה. ואפשר שיימצאו משלים ודימויים יותר ממה שזכרנו. אבל הסתמכנו על נבואות שיש במזמור שזמנם אחריהם³⁰. ואין זה מוכחש כי השתדל בזה להציג נבואות הידועות אצל האומה מעין אלו שזמנם לאחר מכן. יש בני אדם שקורים כל מזמור מאלו ביומו הנזכר, ויש בזה מנהג שנהגו. ואנשי ארץ ישראל קורין עשרת הדברות לפני קרית שמע, ביחוד בכל יום שבת. ובא גם כן במסורת שהשיר של קרבן מוסף האזינו³¹ והוא מחולק שבעה חלקים: האזינו (דברים לב א), זכור ימות עולם (שם, לב ז), ירכיבהו (שם, לב יג), וירא ה' (שם, לב יט), לו חכמו (שם, לב כט), כי אשא אל שמים (שם, לב מ). וסימנם: הזי"ו ל"ך³². כל שבת אומרים שני פרקים מהם ואח"כ חוזרים. וכך מתחלקת הקריאה של שיתא גוברי בבית הכנסת. והשביעי קורא מן ויבא משה (שם, לב מד). וכן לכל חודש ומועד דבר נפרד. אח"כ תיאר מעשה מזבח הקטורת³³.

24 השווה פירוש 'עץ חיים' למהרי"ץ (ח"א ירושלים תרנ"ד, עד א): ברביעי אל נקמות, מאי טעמא שברא חמה ולבנה וכוכבים ועתיד ליפרע מעובדיהם. והוא על פי התלמוד (ראה הערה 20 לעיל).

25 ראה לעיל, סי' 310.

26 פסוק זה מגלם שני דברים: הנשר נכלל בעופות שנבראו ביום חמישי, והוא מרמז על יציאת ישראל ממצרים.

27 השווה פירוש בן עזרא: הוא כוננה באדם ובבהמה. וכן רד"ק: כונן אותה להיות הנבראים עליה פרים ורבים.

28 אולי כוונתו למעשה עתליה, שהכריחה את זרע הממלכה (מלכים"ב יא א).

29 שם, יא ה.

30 פרשת עתליה, שאירעה לאחר תקופת דוד המלך מחבר תהלים.

31 בהקשר זה יש לציין ששירת 'האזינו' בתפילה נהגה עוד בימיו של הרמב"ם, אבל בשחרית לאחר ישתבח (הלכות תפילה פ"ז הי"ג). ובימינו - בשחרית של תשעה באב.

32 השביעי לא נכלל בסימן כי אינו שירה. הסימן הזי"ו ל"ך הובא כבר בתלמוד (ראש השנה לא א).

33 לאחר זה בא תרגום הפסוקים ל א-י.